

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף של"ח וידיעת הארץ

"למקום שאני אוהב שם רגלי מוליכות אותי"

(תלמוד בבלי, סוכה, נג, א)

לכבוד :

מנהלי מחוזות, מנהלי בתי הספר והצוותים החינוכיים
שלום רב ,

חוזר מנהל אגף - היערכות להוראת של"ח וידיעת הארץ לשנה"ל תשפ"א

דברי פתיחה

שנת הלימודים תשפ"א שתפתח ב 1 לספטמבר 2020 מעמידה בפני מערכת החינוך אתגרים חינוכיים מורכבים, לנוכח מצב החרום בו אנו מצויים, עד למציאת מרפא וטיפול הולם בנגיף הקורונה. השדה (המרחב הפתוח) מהווה את זירת ההתרחשות ללימודי השל"ח וידיעת הארץ בשילוב עם הלימוד בכתה (מה שלומדים בכתה/בבית רואים אחר כך בשדה).

צוות השל"ח במהותו מיומן וערוך לעבודה במרחב הפתוח הן מבחינה פדגוגית והן מבחינת התכנון וארגון הפעילות בסביבה הקרובה.

לקראת פתיחת שנה"ל, אגף של"ח וידיעת הארץ, נערך לביצוע פעילות לימודית-חינוכית-ערכית בתקופת חרום זו. הפעילות חייבת להיות רלוונטית מעניינת, מאווררת ומעשירה. היציאה אל הטבע והמרחבים הפתוחים חיונית לגוף ולנפש ויש בה תועלת חיונית להעצמת החוסן האישי והחברתי. הוצאת התלמידים לסיורים ופעילות חינוכית-לימודית מחוץ לבית הספר **בסביבה הקרובה** ולא רק מול המסכים, הנה המשימה הלאומית שלנו.

היציאה לסיורים תידרש למערך מורכב של מוגנות תלמידים וצוות חינוכי כמו גם עמידה בנהלים מחמירים והכל בהתאם להנחיות שיתקבלו ע"י המשרד.

במהלך השנה העברת פעילות השל"ח תתקיים בהתאם להתפתחויות תוך יישום מאפשר פעילות במציאות החדשה, כמו כן ניתן יהיה להיעזר ולהתייעץ במורי השל"ח ללמידה מחוץ לכיתה ובמריב הפתוח בתחומי דעת שונים.

בעבורנו הכי בטוח במרחב הפתוח.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף של"ח וידיעת הארץ

ייעוד

לחזק בקרב התלמידים את האהבה ותחושת ההשתייכות לארץ, לעם ולמדינה, לסייע ביצירת רקמת יחסים חיובית בין היחיד לזולת ולעודד נכונות למילוי חובות חברתיות ולאומיות.

מטרות

1. ליצור היכרות חווייתית בין התלמיד לארצו: הנוף, הטבע, האדם, מורשת העם, המפעל הציוני ומדינת ישראל.
2. לזמן לתלמיד התמודדות עם סוגיות מרכזיות בהווה הישראלית, וגיבוש עמדות ערכיות בסוגיות של שדה (סביבה), חברה ולאום.
3. לעודד את התלמיד למימוש עצמי על פי סגולותיו, במארג החברתי של הכיתה כקבוצה חברתית.
4. לחזק אצל התלמיד את הנכונות והמוכנות ליטול אחריות, ולפעול למען הקבוצה, הכיתה והקהילה.
5. לחזק אצל התלמיד את הרצון ואת היכולת להתמיד בעיסוק בידיעת הארץ גם מעבר לחיי בית הספר.

בתקופה מאתגרת זו נדרש מאיתנו להתמקד דווקא במרחב הפתוח כדי להעצים את חוויית המפגש החברתי והלימודי מחוץ לבית הספר לחיזוק ההזדהות והזיקה למקום.

הערכות:

א. מצב החרום מעמיד בפנינו 2 אפשרויות המצריכות הערכות מיוחדת:

1. סגר כללי - למידה מרחוק בלבד (אין טיולים וסיורים).
2. למידה משולבת - טיולים וימי שדה בהגבלות (חצאי כיתות) ולמידה מרחוק.

כפי שמסתמן בשלב זה, שנת הלימודים בבתי"ס העל יסודיים תתקיים בלמידה מרחוק ו/או במפגש של קבוצות קטנות בבית הספר (הכל נתון לשינויים). אנחנו מציעים למידה ופעילות במרחב הפתוח.

ב. שלבי ההיערכות:

ממונה של"ח ומנחיו ייערכו עם מוריהם לביצוע התוכנית "דרך ארץ בדרכי הארץ", להוראה מרחוק כמו בכל תחומי הלימוד האחרים ובהתאם למדיניות הלימודים של בית הספר, ולשבץ ימי שדה על פי התוכנית, בהתאם לשיעור משרה ובהתאם למגבלות.

ג. אופן התנהלות - שלי"ח וידיעת הארץ

1. תוצע למנהל/ת בית הספר תכנית שלי"ח מותאמת לתקופת הקורונה שתאפשר על ידו.
2. לקיים את פעילות השלי"ח בשדה בלבד בשלושת החודשים הראשונים בשלב ראשון.
3. נדרש להציע תכנית עבודה (לכל 3 – חודשים ולעדכנה בהתאם להתפתחויות), שתבסס על **פעילות וספורים בסביבה הקרובה** – סמוך לבית הספר ו/או בתחום הרשות, בתיאום עם מנהל/ת בית הספר ובהתאם לאישור מנחה שלי"ח.
4. **בכל יום יופעלו 2 כיתות** (בחצאים - 18 תלמידים למורה), **כיתה בפעילות בוקר וכיתה בפעילות צהריים**.
5. פעילות הבוקר תחל בשעה: 08:00 – 12:00 פעילות צהריים תחל: בשעה 12:15 – 16:15.
6. הפעילות תתקיים בשלוש שכבות הגיל של החט"ב (ז, ח, ט) שלושה ימים בשדה באותו אתר, בסביבה הקרובה לבית הספר, בגנים הציבוריים, בשטחים הפתוחים באתרים בטוחים.
7. בכל יחידת זמן תופעל כיתה שתחולק בין שני המורים (תיבדק האפשרות לשלב מש"צים).
8. תכני הפעילות יגזרו מתכנית שלי"ח (דרך ארץ בדרכי ארץ בתוך [תרמיל למנהל](#)) ויותאמו לתנאים ולזירת הפעילות (הצעות [לפעילויות במרחב הפתוח](#) ניתן למצוא באתר מנהלת הטיולים שלי"ח וידיעת הארץ), כמו כן תכנים ופעילויות שהוכנו על ידי מורים, ישותפו [באתר מרכז נעי"מ](#) (נוף עם מורשת – מרכז הדרכה שלי"ח)
9. בימים הנותרים יוכלו המורים (במקום ללמד מרחוק) להתגייס ולסייע בהפעלת הכיתות הגבוהות בבתי הספר היסודיים המזינים בשיתוף המש"צים, באותה מתכונת הפעלה כמו בחט"ב (בהתאמה לגיל התלמידים) בתיאום עם נציגי החינוך של הרשות המקומית. כמו כן יוכלו המורים לסייע במימוש [תוכנית הליבה](#) להכרת הארץ ואהבת המולדת (בתוך חוזרי מנכ"ל סעיף) להרחבת מעגלי ההיכרות עם חבלי הארץ השונים.
10. עוד נאפשר לסייע לרכזי הטיולים בבתי"ס ללא שלי"ח (יסודי ועל יסודי) לצורך הערכות עתידית וללמידה הוצאת ימי שדה בבתי ספר יסודיים (כיתות א-ו בהתאם לאישור המל"ל) פעילות בסביבה הקרובה בבתי ספר יסודיים פיתוח תרמיל סביבה ופיתוח פורטל "לטייל עם תחומי הדעת".
- ד. **סיוע ולמידה**, צוות מנחי שלי"ח במחוז לסייע וללוות את מוריהם, הן בתוכן והן בתמיכה טכנולוגית. יש להציג בפני המורים את המאגר הארצי המקוון של שיעורי שלי"ח והפעילויות בשגרה ובחירום שבאתר ['מנהלת הטיולים שלי"ח וידיעת הארץ'](#) ובאתר ['מרכז נעי"מ'](#).
- ה. **בקורות ומשובים**, צוות שלי"ח במחוז יבצע בקורות ומשובים, לצורך למידה ושיפור. שיתוף פעילויות ולמידה מהצלחות תסייע לכולם. הפעלת המש"צים במשימות שונות ובספורים עם בתי הספר היסודיים המזינים תיבחן בהתאם להנחיות משרד הבריאות.

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף של"ח וידיעת הארץ

ו. להלן לוח הזמנים המומלץ לביצוע בכדי להגיע מוכנים .

תאריך	נושא	פעולה	תוצר רצוי
9-13.8.20	הכנת מתווה פעילויות וסיורים בסביבה הקרובה	הכנת 3 מסלולים ופעילויות לכל שכבת גיל (סה"כ 9) גם בשטח	9 תיקי סיור ופעולות הכוללים פירוט שעות ומשימות
16-20.8.20	אישור מתווים – עם המנחה	דיון והערכת המתווים ואישורם לפעולה	אישור סופי למתווה העברה לשיתוף למרכז נע"ם. לימוד המחונן
23-25.8.20	אישור המתווים ע"י הנהלת בית הספר	אישור המתווים על ידי הנהלת בית הספר	תכנית פעולה משובצת במערכת השעות חדר מורים מגוייס
1-4.9.20	הצגת התוכנית לתלמידים	שיבוץ מחנכים בלוח הפעילות. העברת תכנית השיבוץ לממונה	לוח סיורים מאושר במערכת תוך שילוב הצוות החינוכי
12-15.11.20	הערכה ושיפור	קיום משוב על המתווה מול הנהלת בית הספר והמחוז	דו"ח סיכום הערכה

בטיחות:

יש להתנהל בהתאם ל"מתווה טיולים בתקופת קורונה" ולהתעדכן אם חל שינוי בו.

ההנחיות שלהלן נכתבו בשיתוף הממונים, מורים ומנחים. עדכונים דחופים או עתידיים בנושא יציאה לטיולים וימי שדה, יובאו לידיעת המורים באתר מרכז נע"ם ואגף של"ח. מתכונת הפעילות מיועדת לסייע למערכת במצב החירום, לאחריו נשוב לשגרת פעילותנו. האתגר הזה יכול להפוך איום להזדמנות להיות רלוונטי וחינוכי בעת הזו למערכת החינוך. איכות הפעילות שנקיים בשדה בחט"ב וביסודיים, תאיר את איכות מורינו ויכולותיהם המקצועיות ותדגיש את חשיבות הפעולה. מונחת לפתחנו האחריות האישית לשמור על לימודי של"ח להכרת הארץ ולאהבת המולדת ואת החינוך לערכים במערכת החינוך.

בברכת שנת לימודים מוצלחת
וחזרה מהירה לשגרה

ד"ר אלי שיש
מנהל אגף של"ח וידיעת הארץ

מדינת ישראל
משרד החינוך
אגף שלי"ח וידיעת הארץ

קרדיט לתמונות:

קישור לתמונה, נוצר ע"י [וקטור באנר](#)

קישור, נוצר ע"י [וקטור עסקי](#)
עוצב ע"י [freepic](#)